

2022

SANSKRIT — HONOURS

Paper : DSE-3

(Vyākaraṇa)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च देयम्।

Section – A

(Marks : 20)

1. अधोलिखितेषु शब्दयुगलेषु यथेच्छं द्वयोः अर्थपार्थक्यं निरूप्यताम्। 5/2
 - (a) आचार्या आचार्यानी च।
 - (b) सूर्या सूरि च।
 - (c) तारका तारिका च।
 - (d) द्विपदा द्विपदी च।
2. अधोलिखितेषु यथामति पञ्चानां परिणतरूपं लिख्यताम्। 2×5
 - (a) दातृ + डीप्।
 - (b) गच्छत् + डीप्।
 - (c) वृषल + डीप्।
 - (d) मनुष्य + डीप्।
 - (e) श्वशुर + ऊङ्।
 - (f) मामक + टाप्।
 - (g) कोकिल + टाप्।

Please Turn Over

Section - B

(Marks : 15)

3. अधोलिखितेषु कस्यचिदेकस्य आशयः स्पष्टीकरणीयः। 7×1
- (a) येन नाव्यवधानं तेन व्यवहितेऽपि यचनप्रामाण्यात्।
 (b) अदन्तस्याङ्गस्य दीर्घः स्याद् यजादौ सार्वधातुके परे।
 (c) तेन भिनत्तीत्यादावनेकव्यवहितस्येको न गुणः।
4. अधोलिखितेषु पदद्वयस्य साधनप्रक्रिया ससूत्रं प्रदर्शयताम्। 4×2
- (a) भवन्ति।
 (b) बभूवुः।
 (c) भविष्यति।
 (d) भविता।

Section - C

(Marks : 30)

5. अधोलिखितेषु यथामति त्रीणि सूत्राणि व्याख्येयानि। 5×3
- (a) प्रत्ययः
 (b) कृतद्धितसमासाश्च।
 (c) सर्वनाम्नः स्मै।
 (d) अतो गुणे।
 (e) बहुवचनेऽल्येत्।
 (f) ओसि च।
6. कस्यचनैकस्य आशयः स्पष्टीकरणीयः। 7×1
- (a) 'प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणम्' इत्येव सिद्धे ङयाङ्ग्रहणं ङयाबन्तात्तद्धितोत्पत्तिर्यथा स्यान् ङयाङ्भ्यां प्राङ् माभूत् इत्येवमर्थम्।
 (b) एङ्ग्रहणं किम्? हे हरे। हे विष्णो। अत्र हि परत्वान् नित्यत्वाच्च सम्बुद्धिगुणे कृते ह्रस्वात् परत्वं नास्ति।
7. अधोलिखितेषु पदद्वयस्य साधनप्रक्रिया ससूत्रं प्रदर्शयताम्। 4×2
- (a) रामौ।
 (b) रामान्।
 (c) विश्वपः।
 (d) सर्वस्मै।